



Göteborgs
Stad

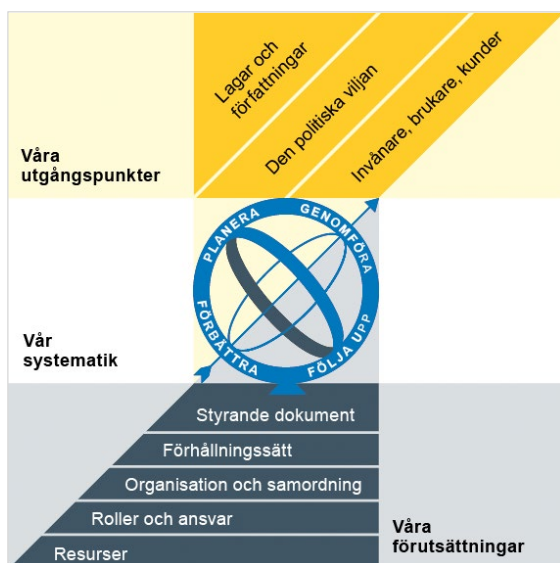
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor

2026-2028

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem



Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument

Kommunala föreskrifter

Riktade styrande dokument

Planerande styrande dokument

Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: förskolenämnden, grundskolenämnden, kommunstyrelsen, kulturnämnden, nämnden för funktionsstöd, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, utbildningsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Diarienummer: SLK-2023-00597	Datum och paragraf för beslutet: 2026-05-28 § 184
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2026–2028	Senast reviderad: 2026-05-28	Dokumentansvarig: Avdelningschef, beslutsunderlag och utredning, stadsledningskontoret

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna plan.....	5
Vem omfattas av planen	5
Giltighetstid	5
Bakgrund	5
Koppling till andra styrande dokument.....	6
Planen kompletterar befintlig styrning	6
Gemensamma åtgärder med Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism.....	6
Utvecklingsområden som omhändertas i annan styrning	7
Stödjande dokument.....	7
Genomförande av denna plan	7
Uppföljning av denna plan	7
Planens utgångspunkter	8
Planen har tagits fram i samverkan.....	8
Planen utgår från heteronormen som osynlig aktör	8
Planen fokuserar på flera lager av utsatthet	8
Ordlista	8
Planen	10
Fokusområden.....	10

Fokusområde Skola och förskola	11
Åtgärder	11
Fokusområde Brottsförebyggande samt tillits- och trygghetskapande arbete	13
Åtgärder	13
Fokusområde Fritid för barn och unga.....	14
Åtgärder	15
Fokusområde Vård och omsorg för äldre	16
Åtgärd.....	16
Fokusområde Stöd till individer med funktionsnedsättning.....	17
Åtgärder	17
Fokusområde Medarbetare, kommunikation och kompetens.....	18
Åtgärder	18

Inledning

Syftet med denna plan

Göteborgs Stad har en skyldighet att respektera, skydda, uppfylla och främja de mänskliga rättigheterna för alla som bor, vistas och verkar i staden. Staden ska erbjuda likvärdig service och en jämlik tillgång till de rättigheter som staden tillhandahåller.

Syftet med Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2026-2028, är att bidra till förflyttningar inom stadens verksamhetsområden där hbtqi-personers rätt till likvärdig service behöver ta steg framåt och där det finns en utpekad utsatthet.

Åtgärderna förväntas förstärka stadens möjligheter att genomföra sina grunduppdrag på ett likvärdigt sätt i enlighet med internationella konventionsåtaganden och svensk lagstiftning.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för förskolenämnden, grundskolenämnden, kommunstyrelsen, kulturnämnden, nämnden för funktionsstöd, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, utbildningsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2026-2028.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 2017 Göteborgs Stads första styrdokument med hbtq-fokus: Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021. År 2020 påtalade Göteborgs Stads HBTQ-råd för kommunstyrelsen behovet av en uppdaterad rapport om hbtq-personers livsvillkor med ett särskilt fokus på skolan. Initiativet ledde till att kommunfullmäktige fattade beslut om att en rapport som även undersöker villkoren för hbtq-personer inom grundskole- och utbildningsförvaltningarnas verksamheter skulle tas fram som grund för en ny hbtq-plan.

Under 2022 och 2023 återkom kommunstyrelsen med tre rapporter till kommunfullmäktige:

- en rapport med fokus på skolan ”Det är ingen temadag att vara hbtq – det är man året om” om unga hbtqi-personers livsvillkor i skolan (hädanefter skolrapporten),
- en uppdaterad rapport om hbtqi-personers livsvillkor i Göteborg ”Hbtqi+personers livsvillkor i Göteborg”,
- en kompletterande rapport baserad på otrygghet och diskriminering ”Fördjupad lägesbild hbtqi-personers livsvillkor i Göteborg”.

I samband med återrapporteringen av uppdraget fattade kommunfullmäktige beslut 2023-05-25 § 6 punkt 2 om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Stads HBTQI-råd ta fram en ny hbtqi-plan.

Koppling till andra styrande dokument

Planen kompletterar befintlig styrning

En viktig del av styrningen inom mänskliga rättigheter utgörs av internationella konventioner som även speglas i svensk lagstiftning. Regeringsformen slår fast att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. I regeringsformen inkluderas dessutom europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, Europakonventionen, i sin helhet.

Samtliga nämnder och styrelser i Göteborgs Stad ska i enlighet med sina reglementen och ägardirektiv utföra sina uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Det betyder att alla invånare i kommunen har rätt till en god och likvärdig service och ett värdigt bemötande oavsett förutsättningar, bakgrund och var i kommunen de bor.

Göteborgs Stads rutin vid kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier inom arbetslivet är en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetet med aktiva åtgärder i enlighet med arbetsmiljölagens och diskrimineringslagens bestämmelser. I Göteborgs Stads riktlinje för arbetsmiljö, medarbetarskap och chefskap framgår att det krävs ett inkluderande förhållningssätt och aktivt arbete som utgår från alla diskrimineringsgrunderna för att skapa, behålla och utveckla en arbetsplats med olikheter som strävar efter gemensamma mål.

Principen om icke-diskriminering återkommer i ett flertal av stadens styrande dokument genom mål, inriktningar och strategier. Ett exempel är Göteborgs Stads program för full delaktighet där en av de prioriterade strategierna slår fast att stadens verksamheter i sina enkäter och uppföljningar ska samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna. Även Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program innehåller en strategi som påtalar att Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete ska vara kunskapsbaserat och utgå från målgruppsanalyser.

Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2026-2028 kompletterar befintlig styrning där det finns ett identifierat behov av specifika åtgärder under planperioden, för att säkerställa hbtqi-personers rätt till likvärdig service och jämlik tillgång till sina mänskliga rättigheter.

Gemensamma åtgärder med Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism

Några av utvecklingsområdena i den här planen har identifierats i samverkan med framtagandet av Göteborgs Stads plan mot rasism. Eftersom en identifierad utsatthet hos

hbtqi-personer och individer utsatta för rasism i en del fall är likartad, och samverkande, så återfinns sex gemensamma åtgärder i planerna. Detta rör åtgärder inom fokusområdet Skola och förskola samt fokusområdet Brottsförebyggande samt tillits- och trygghetsskapande arbete.

Utvecklingsområden som omhändertas i annan styrning

Det finns utvecklingsområden som, trots att de har identifierats i arbetet med denna plan, inte är föremål för åtgärder i planen. Det finns till exempel behov av särskilda insatser för hbtqi-personer inom arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck samt inom arbetet mot våld i nära relationer. De styrande dokument som omfattar denna typ av problematik ska inkludera alla målgrupper.

Stödande dokument

Göteborgs Stad. Hbtqi+personers livsvillkor i Göteborg 2021.

Göteborgs Stad. ”Det är ingen temadag att vara hbtq – det är man året om”. Rapport om unga hbtqi-personers livsvillkor i skolan 2021.

Göteborgs Stad. Fördjupad lägesbild hbtqi-personers livsvillkor i Göteborg - kompletterande rapport baserad på otrygghet och diskriminering 2023.

Regeringskansliet, Arbetsmarknadsdepartementet. Stolt och trygg. Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter 2025.

Europeiska kommissionen. Jämlikhetsstrategin för hbtqi-personer 2026-2030.

Genomförande av denna plan

Varje nämnd med utpekad ansvar i planen ansvarar för implementeringen i den egna organisationen och genomförandet av respektive åtgärd.

Uppföljning av denna plan

Berörda nämnder ansvarar för att följa upp de åtgärder de har fått tilldelade. Varje förvaltning ska under planperioden delrapportera genomförandet till sin nämnd. Rapporteringen syftar till att undersöka både vad som möjliggjort implementeringen av specifika åtgärder och eventuellt utgjort hinder för att på så vis kunna undanröja dessa.

Kommunstyrelsen ansvarar för en samlad uppföljning av planen. Vid planperiodens slut ska uppföljning av planens samtliga åtgärder ske. En del av uppföljningen ska redogöra för hbtqi-personers upplevelser av resultatet av genomförda åtgärder.

Planens utgångspunkter

Planen har tagits fram i samverkan

Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2026-2028 har tagits fram i samverkan med Göteborgs Stads HBTQI-råd. Rådets kompetenser, erfarenheter och förslag på åtgärder utgör en grund för innehållet i planen. Delaktighet är tillsammans med bland annat transparens och möjlighet till ansvarsutkrävande viktiga principer i arbetet för mänskliga rättigheter.

Planen utgår från heteronormen som osynlig aktör

Heteronormen är en av samhällets starkaste normer. Den innebär att föreställningen om att heterosexualitet är det normala och att det könsmässigt bara går att identifiera sig som kvinna eller man, uppfattas som så självklar att den tas för given. Det är i samband med att normerna bryts, exempelvis genom samkönade relationer eller ett normbrytande användande av könsmässigt kodade kläder och/eller uttryck, som de blir synliga.

I ett heteronormativt samhälle riskerar personer som på olika sätt bryter mot normer om kön och sexualitet att förbises och exkluderas och i värsta fall diskrimineras. Även i kommunala verksamheter som exempelvis skola, äldreomsorg och funktionsstöd kan heteronormativa antaganden ligga till grund för verksamheternas utformande, vilket kan leda till att personer med andra sexuella läggningar eller könsidentiteter inte beaktas eller får tillgång till stöd och service på ett likvärdigt sätt.

Planen fokuserar på flera lager av utsatthet

Hbtqi är ett paraplybegrepp som rymmer individer och grupper med en mängd olika erfarenheter och egenskaper. Det betyder att såväl de individuella som strukturella livsvillkoren inom gruppen kan skilja sig åt. Ett återkommande tema är att individer och grupper som bryter mot normer på flera sätt i och med detta också riskerar flera lager av utsatthet. Planen utgår därför ifrån en intersektionell analys.

Att vara äldre och transperson kan utgöra ett exempel på dubbel utsatthet, liksom att vara barn och tillhöra en regnbågsfamilj. Andra egenskaper eller livssituationer är till exempel att vara hbtqi-person och ha en icke-svensk bakgrund och/eller en trostillhörighet. Liksom att leva med en funktionsnedsättning eller i en hederkontext. De åtgärder som planen omfattar är därför framför allt inriktade på att förbättra livsvillkoren för hbtqi-personer som kan vara utsatta eller inte få tillgång till sina rättigheter av flera anledningar. De syftar även till att förbättra hbtqi-personers livsvillkor oavsett var i staden de bor.

Ordlista

Hbtqi är en förkortning för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersexpersoner och är det begrepp som Göteborgs Stad, i likhet med nationella styrdokument på området, använder sedan 2021.

Tidigare användes hbt och hbtq men i takt med att nya identiteter synliggjorts har bokstäver tillkommit. Ibland används även ett + efter hbtqi. Detta för att inkludera

mångfalden av olika sätt att definiera sig på bland personer som bryter mot normer kring sexualitet och könsidentitet/könsuttryck. I Göteborgs Stads första plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor användes förkortningen hbtq. I denna plan används förkortningen hbtqi. Båda förkortningarna förekommer i texten - beroende på källa.

Homosexualitet - förmåga att bli förälskad i och attraherad av någon av samma kön.

Heterosexualitet - förmåga att bli förälskad i och attraherad av någon av motsatt kön.

Bisexualitet - förmåga att bli förälskad i och attraherad av personer oavsett kön.

Queer - ett brett begrepp som kan betyda flera olika saker men i grunden är ett ifrågasättande av heteronormen. Många ser sin könsidentitet och/eller sin sexualitet som queer. Queer kan innebära en önskan att inkludera alla kön och sexualiteter eller att inte behöva identifiera/definiera sig.

Intersexperson - person med ett medfött tillstånd i vilket könskromosomerna eller könsorganens utveckling är atypiska.

Kön - med kön avses ofta biologiskt och juridiskt kön. I Sverige finns bara två juridiska kön.

Könsidentitet - är en persons självidentifierade, självupplevda kön. Det är alltid den enskilde personen som har rätten att identifiera sin könsidentitet.

Könsuttryck - är hur en person uttrycker sitt kön, exempelvis genom kläder, frisyr och kroppsspråk.

Transpersoner - ett paraplybegrepp för personer vilkas könsidentitet och/eller könsuttryck skiljer sig från det juridiska och biologiska kön som registrerades vid födseln. Exempel på undergrupper är **transsexuella** (medicinsk diagnos), **transvestiter** (personer som mer eller mindre ofta använder ett annat köns könsuttryck som kläder, kroppsspråk, röstläge eller andra attribut), **intergender** (personer som identifierar sig bortom könskategorierna man och kvinna) **icke-binär** (personer som identifierar sig som mellan, bortom eller med båda könskategorierna kvinna och man).

Cispersoner - ett begrepp som används för personer vilkas könsidentitet och könsuttryck stämmer överens med personernas biologiska och juridiska kön. Cis är latin och betyder "på den här sidan om" och innebär att ens juridiska kön, biologiska kön och könsidentitet är av samma slag. En cisperson är i den meningen motsatsen till en transperson.

Heteronormen - är ett förgivettagande av att alla är heterosexuella och att heterosexualitet är det naturliga och önskvärda. I heteronormen ingår också föreställningen att det bara finns två kön (tvåkönsnormen), att alla är cispersoner och att bara kvinnor och män kan bli kära i varandra.

Normkritik - är ett ifrågasättande av föreställningar om vad som anses vara normalt respektive avvikande. Normkritiken används för att synliggöra exkluderande och diskriminerande strukturer. Fokus riktas mot det som uppfattas som "normalt" i stället för mot dem som bryter mot normen.

Normmedvetenhet - utifrån en normkritisk analys går det till exempel att arbeta normmedvetet.

Intersektionalitet - ett analytiskt begrepp som används för att synliggöra hur olika maktordningar samverkar och hur det kan finnas olika lager av utsattheter. Används vanligtvis i Sverige för att utifrån samspelet mellan diskrimineringslagens sju grunder studera hur relationer av överordning och underordning skapas och upprätthålls.

Majoritetssamhälle - innebär ett samhälle där en majoritetsgrupp har en dominerande ställning och störst inflytande över exempelvis utformningen av samhällslivet och kulturella normer.

Minoritet och **minoritetsgrupp** - en minoritet är i grunden en grupp människor som är färre till antalet än majoriteten i ett samhälle. Ordet ”minoritet” eller ”minoritetsgrupp” används ofta för grupper som på grund av sin identitet eller grupptillhörighet, riskerar att utsättas för stereotypisering, exkludering och/eller diskriminering. Det är i denna betydelse som begreppet används i den här planen, då individer och grupper som ryms inom hbtqi-paraplyet i många fall befinner sig i en minoritetsposition.

I Sverige omfattar begreppet ”minoritet” också de fem nationella minoriteterna; judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar vilkas rättigheter regleras i särskild lagstiftning.

Minoritetsstress - en särskild sorts stress som drabbar personer som tillhör en minoritetsgrupp. Den kan till exempel visa sig som en konstant känsla av att behöva vara på sin vakt, oro för diskriminering, eller rädsla för att utsättas för hot, hat och kränkningar.

Planen

Fokusområden

Heteronormen påverkar hbtqi-personers liv på en mängd olika sätt i Göteborg. Det finns en utsatthet kopplad till den egna identiteten och det finns särskilt angelägna rättigheter och behov för grupper inom hbtqi-gruppen som staden behöver bli bättre på att tillgodose. Detta gäller i synnerhet hbtqi-personer som möter stadens verksamheter i egenskap av att vara elever eller barn i fritidsverksamhet, äldre med omsorgsbehov, personer med funktionsnedsättningar och personer med en annan härkomst än svensk. Mot bakgrund av forskning, stadens rapporter inom området samt erfarenhetsutbyte med Göteborgs Stads HBTQI-råd, utgår planen från sex fokusområden som behöver stärkas och utvecklas för att livsvillkoren för hbtqi-personer i Göteborg ska förbättras. Dessa är:

- Skola och förskola
- Brottsförebyggande samt tillits- och trygghetsskapande arbete
- Fritid för barn och unga
- Vård och omsorg för äldre
- Stöd till individer med funktionsnedsättning
- Medarbetare, kommunikation och kompetens

Fokusområde Skola och förskola

Rätten att känna sig trygg och inkluderad i skolan, förskolan och annan pedagogisk verksamhet gäller alla barn och elever. Elevers utsatthet, eller risk för utsatthet, för hat, hot, mobbing och våld har kopplingar till nedsatt psykisk och fysisk hälsa samt försämrad skolgång och utbildning. På nationell nivå har bland annat Barnombudsmannen (BO) utifrån olika regeringsuppdrag lyft en särskild sårbar situation i skolan hos elever utsatta för rasism och elever som identifierar sig som hbtqi.

Ett liknande mönster går att se även i Göteborg. Exempelvis visar statistik från grundskoleförvaltningen att av de anmälningar som bedömdes som trakasserier/diskriminering under perioden augusti 2024 till juni 2025, berörde de allra flesta diskrimineringsgrunderna etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning (56 procent). Näst flest anmälningar var kopplade till sexuell läggning och könsidentitet eller uttryck (16 procent).

I *”Det är ingen temadag att vara hbtq – det är man året om”- rapport om unga hbtqi-personers livsvillkor i skolan* (hädanefter skolrapporten) som kommunstyrelsen tog fram 2022, är det särskilt två områden som lyfts fram där det finns behov av insatser: det ena är hbtqi-elevernans upplevelse av otrygghet och det andra deras erfarenheter av otillräcklig hbtqi-kompetens i undervisningen och i bemötandet av elever. Bland annat framgår det av rapporten att en av fyra elever på högstadiet och gymnasiet, som är eller funderar på om de är hbtqi-personer, inte upplever sig trygga i skolan. På samma fråga i Göteborgs Stads elevenkät från 2021, vilken riktar sig till alla elever, var det en av tio elever som uppgav att den inte kände sig trygg.

Vad gäller grundläggande kunskap om hbtqi, uppgav 63 procent av eleverna i skolrapporten att de inte fick lära sig om hbtqi-frågor och hbtqi-personer i skolan. I likhet med nationella kunskapsunderlag pekar skolrapporten ut unga transpersoners och icke-binäras specifika utsatthet som särskilt anmärkningsvärd.

Åtgärder

Skolledarna (rektorer och biträdande rektorer) för samtliga skolor, förskolor och andra pedagogiska verksamheter ska under planperioden förstärka sina kunskaper om olika diskrimineringsgrunder och minoritetsgrupper i syfte att utveckla demokrati- och värdegrundsarbetet inom respektive verksamhet

Ansvar: förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden

Skolledarna ska i framtagandet av plan mot diskriminering och kränkande behandling säkerställa att samtliga diskrimineringsgrunder ingår i kartläggningar, analys, åtgärder och uppföljning

Ansvar: förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden

Varje skola, förskola och annan pedagogisk verksamhet har enligt skollagen skyldighet att årligen upprätta en plan för arbetet med att förebygga och hantera kränkande behandling. Enligt diskrimineringslagen har utbildningsanordnare även skyldighet att arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering utifrån de sju

diskrimineringsgrunderna och främja lika rättigheter och möjligheter. I Göteborgs Stad görs detta genom att verksamheterna tar fram en plan mot diskriminering och kränkande behandling. I det arbetet har skolledarna en särskilt viktig roll.

Förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen ska göra årliga sammanställningar och analyser av samtliga skolors, förskolors och annan pedagogisk verksamhets planer mot diskriminering och kränkande behandling

Ansvar: förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden

För att nämnderna ska kunna följa verksamheternas arbete mot diskriminering och kränkande behandling måste varje skola, förskola och annan pedagogisk verksamhet rapportera sin plan till respektive förvaltning. Det skapar förutsättningar för en samlad bild av arbetet, att uppmärksamma mönster eller tendenser som är viktiga på övergripande nivå samt identifiera verksamheter som kan behöva stöd i arbetet. Detta kan bidra till att öka likvärdigheten mellan skolor.

Grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen ska säkerställa att det finns stöd och kompetens som kan bistå med kunskap om minoritetsgruppers olika utsattheter och utgöra ett stöd till skolorna

Ansvar: grundskolenämnden och utbildningsnämnden

För att kunna erbjuda en trygg och likvärdig skola för elever som tillhör olika minoritetsgrupper, behövs både kunskap om specifika livsvillkor och förmåga att hantera konflikter, arbeta förebyggande och vid behov stötta elever utsatta för kränkningar av olika slag. Stöd och kompetens ska finnas för att bistå skolledning, pedagoger och elevhälsopersonal när specifik kunskap om olika minoriteter efterfrågas och material behöver tas fram eller tillgängliggöras. Det finns kunskapsunderlag från bland annat akademien, olika myndigheter och civilsamhällesorganisationer som kan användas.

Grundskoleförvaltningen ska sprida och implementera stödmaterialet Vägledning för inkluderande omklädningsrum i samtliga grundskolor

Ansvar: grundskolenämnden

I skolrapporten beskriver hbtqi-elever sina erfarenheter av att inte på ett tryggt sätt kunna byta om och duscha i samband med lektioner i idrott och hälsa. Detta gäller särskilt elever som identifierar sig som trans. På frågan om vad som skulle förbättra situationen är elevernas vanligaste svar att omklädningsrummen ska vara utformade med bås eller draperier som skyddar mot insyn, att det finns separata omklädningsrum där elever kan byta om, att bemötandet från andra elever förbättras och att det finns könsneutrala omklädningsrum. För att stötta skolors arbete med att skapa trygga och inkluderande omklädningsrum har grundskoleförvaltningen tagit fram stödmaterialet *Vägledning för inkluderande omklädningsrum*. Materialet innehåller förklarande bakgrundstexter, riktlinjer för jämlik byggnation, råd samt förslag på lektionsupplägg.

Fokusområde Brottsförebyggande samt tillits- och trygghetsskapande arbete

Minoritetsgruppers utsatthet och upplevda otrygghet ser delvis annorlunda ut än för majoritetsbefolkningen. Utsattheten kan i många fall kopplas till den egna identiteten. Risken för att utsättas för diskriminering och hatbrott är högre.

Likaså för att mötas av fördomar, kränkningar, exkluderande strukturer och sämre tillgång till sina mänskliga rättigheter. Hatbrott är ett samlingsnamn för flera olika brott där motivet är att kränka någon utifrån ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosuppfattning, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck. Det definieras av polisen som demokratihotande brottslighet och är ett tilltagande problem i samhället där både enskilda individer och grupper av människor kan utsättas.

Upplevelsen av trygghet är bland minoritetsgrupper starkt förknippad med tillit. Tillit kan definieras som villighet att visa sig sårbar baserat på positiva förväntningar på andras intentioner och beteenden och brukar beskrivas som en viktig faktor för social sammanhållning och delaktighet. Hbtqi-personer som grupp har i lägre utsträckning än heterosexuella och cispersoner tillit till andra. Det finns också ett lägre förtroende för samhällsinstitutioner som exempelvis socialtjänsten, polisen och rättsväsendet. Även till aktörer som utför insatser på uppdrag av Göteborgs Stad, såsom vaktbolag, kan tilliten vara låg. För att det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i staden ska resultera i trygghet även för hbtqi-personer, krävs därför att staden systematiskt arbetar för att öka tillit och förtroende hos hbtqi-communityt.

I Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program finns strategier av särskild relevans för hbtqi-personers trygghet:

- Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete ska vara kunskapsbaserat och utgå från målgruppsanalyser, likvärdiga lokala och stadenövergripande lägesbilder och aktuell forskning.
- Göteborgs Stad ska medverka till att stärka civilsamhällets och näringslivets delaktighet i det gemensamma trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.
- Göteborgs Stad ska på ett systematiskt sätt analysera och ta hänsyn till vilka målgrupper och individer som har störst behov när trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder planeras och genomförs.

Åtgärderna som föreslås inom området har sin utgångspunkt i dessa strategier.

Åtgärder

Kompetenshöjande insatser om minoritetsgruppers otrygghet och utsatthet för hot och hat ska genomföras för att säkerställa att dessa delar ingår i det lokala trygghetsarbetet och de lokala lägesbilderna

Ansvar: socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete ska vara kunskapsbaserat och utgå från målgruppsanalyser. För att möjliggöra detta och för att öka de lokala lägesbildernas likvärdighet, behöver kunskapen om minoritetsgruppers upplevelser av otrygghet och deras specifika risk att utsättas för brott öka. Likaså förståelsen för vikten

av ett tillitsskapande arbete. De kompetenshöjande insatserna ska i första hand riktas till strategiska funktioner i förvaltningarnas trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Insatserna bör genomföras i samverkan mellan socialnämnderna och bidra till kommunstyrelsens arbete med den stadenövergripande lägesbilden. Polisen kan med fördel också utgöra en samarbetspartner i kompetenshöjningen.

Socialförvaltningarna ska genomföra dialoger med olika minoritetsgrupper i varje stadsområde, för att fördjupa kunskapen om de lokala trygghetsförhållandena

Ansvar: socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Göteborgs Stad ska medverka till att stärka civilsamhällets delaktighet i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet och på så vis arbeta tillitsskapande. För att möjliggöra att olika minoriteter blir delaktiga behöver socialförvaltningarna återkommande möta medborgare som tillhör olika grupper, för att få kunskap om hur just deras behov ser ut. Samtliga socialförvaltningar behöver genomföra dessa dialoger för att fördjupa kunskapen om de lokala trygghetsförhållandena i respektive stadsområde. Det kan till exempel röra sig om lokala föreningar, mötesplatser och trossamfund. När det gäller hbtqi-personer kan socialförvaltningarna ha en gemensam dialog med civilsamhällets företrädare på central nivå, men det behöver då säkerställas att kunskap inhämtas för respektive lokala lägesbild. Socialförvaltningarna bör konsultera Regnbågshuset och söka dialog med Göteborgs Stads HBTQI-råd. Demokrati och medborgarservice kan utifrån sitt befintliga uppdrag bidra med stöd vid dialoger.

Fokusområde Fritid för barn och unga

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, har i kartläggningar konstaterat att tillgången till trygga mötesplatser är avgörande för att skapa förutsättningar för en meningsfull och utvecklande fritid för unga hbtqi-personer. Unga hbtqi-personer beskriver att tillgången till trygga rum på fritiden, där de får uppleva gemenskap, ger dem möjlighet att pausa från majoritetssamhällets normer och den minoritetsstress dessa normer skapar. De största hindren för driften av mötesplatser för unga hbtqi-personer är bristande ekonomiska och personella resurser.

Göteborgs Stads unga mötesplatser som riktar sig specifikt till hbtqi-ungdomar vänder sig främst till unga från 13 år och uppåt. Därmed saknas trygga mötesplatser för yngre barn som lever i en regnbågsfamilj, som identifierar sig som hbtqi eller som funderar på sin identitet. Dessa barn riskerar att utsättas för diskriminering och mobbning eller att känna sig isolerade. Inkluderande fritidsaktiviteter och mötesplatser kan bidra till att skapa sammanhang där barnen känner sig accepterade och trygga. Barn som har frågor kring sin identitet eller växer upp i en regnbågsfamilj kan behöva extra stöd för att hantera eventuella utmaningar. Inkluderande och anpassade fritidsaktiviteter kan också stärka barnens självkänsla, bidra till bättre psykisk hälsa och minska risken för psykisk ohälsa. Enligt MUCF uppger endast mindre än en tredjedel av unga hbtqi-personer, 16 till 25 år, att de har god psykisk hälsa, 70 procent uppger alltså att de inte mår bra. En av fem av de unga hbtqi-personerna har funderat på självmord det senaste året. Värst är situationen för unga transpersoner.

Åtgärder

Socialförvaltningarna Hisingen, Nordost och Sydväst ska utreda förutsättningarna att bedriva och utveckla sina verksamheter för mötesplatser som riktar sig specifikt till hbtqi-ungdomar. Resultatet ska rapporteras till kommunfullmäktige.

Ansvariga: socialnämnderna Hisingen, Nordost och Sydväst

Riktade mötesplatser och fritidsaktiviteter kan fylla en kompensatorisk roll som kan vara av särskild vikt för unga hbtqi-personers förutsättningar till en positiv identitetsutveckling och en stärkt psykisk hälsa. I Göteborgs Stad finns idag tre unga mötesplatser som specifikt riktar sig till hbtqi-unga, GIA i Nordost, House of Colors på Hisingen och Norma i Sydväst. Förutsättningarna för unga att vara öppna med sin hbtqi-identitet i hemmet, i skolan och i sitt övriga liv, ser olika ut över staden. För ungdomar som lever i patriarkala miljöer där det även kan förekomma starka hedersnormer är det extra viktigt med tillgång till dessa särskilda mötesplatser som värnar säkerhet och trygghet för sina besökare. De unga mötesplatserna är idag bemannade med mellan en och två fritidsledare per verksamhet vilket gör dem sårbara.

Socialförvaltningarna ska utveckla och implementera metoder och aktiviteter inom fritid för att bättre möta barn i åldern 10-12 år som funderar på sin identitet/läggning, identifierar sig som hbtqi och/eller ingår i en regnbågsfamilj

Ansvariga: socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

De mötesplatser som riktas specifikt till hbtqi-ungdomar vänder sig till barn och unga från 12-13 år och uppåt. Även yngre barn i mellanstadieåldern som funderar på sin identitet eller som ingår i en regnbågsfamilj, kan ha behov av mötesplatser och aktiviteter som är trygga och där de kan möta andra i liknande situation samt fritidsledare med kompetens att möta barnen där de är. De särskilt inriktade unga mötesplatserna vänder sig till yngre barn endast vid vissa tillfällen, exempelvis på loven. Därför finns ett behov av att utveckla metoder och aktiviteter för barn mellan 10 och 12 år i den ordinarie fritidsverksamheten. Socialförvaltningarna har flera verksamheter inom fritidssektorn som tillsammans kan utveckla arbetssätt för att svara mot dessa barns behov.

Hbtqi-kunskapen hos all personal inom fritidssektorn ska höjas systematiskt och kontinuerligt för att säkerställa en varaktig kompetens. Detta bör göras genom diplomering, certifiering eller andra återkommande utbildningsinsatser.

Ansvariga: socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Målet är att alla barn och unga ska känna sig trygga och inkluderade på alla mötesplatser och inom alla fritidsaktiviteter inom Göteborgs Stad, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet eller om man lever i en regnbågsfamilj. Därför finns även ett behov av ett höja kunskapen om hbtqi inom fritidssektorn i stort. I staden finns exempel på unga mötesplatser som har utvecklat och förstärkt sin kompetens och som har ett pågående utbyte med särskilt riktade mötesplatser. Detta ser dock olika ut i olika delar av staden. För att alla barn och unga ska ha möjlighet till inkludering och ett gott bemötande, behöver hbtqi-kunskapen höjas hos all personal inom fritidssektorn. Detta kan göras genom utbildning, till exempel i form av diplomering eller certifiering av föreningar som

tillhandahåller detta, men även genom nätverk och kollegiala utbyten mellan stadens fritidsverksamheter. Arbetet behöver ske på ett normmedvetet sätt för att också exempelvis inkludera unga med funktionsnedsättningar, unga med olika etniciteter och unga med olika religiösa tillhörigheter.

Fokusområde Vård och omsorg för äldre

En socialt hållbar stad bygger på att ingen diskrimineras och alla har möjlighet att fullt ut vara sig själva i livets alla skeden. Rätten till integritet och respekt för privatliv är grundstenar i socialtjänstens samtliga verksamheter. Det innebär exempelvis att hbtqi-personer, inte minst äldre hbtqi-personer, har en självklar rätt att definiera sig själva och i mötet med vård- och omsorgspersonal mötas av respekt, lyhördhet och kompetens om olika gruppers livsvillkor.

Socialstyrelsens kartläggning 2023 om kommunal vård och omsorg för äldre hbtqi-personer visar att många äldre hbtqi-personer känner oro för vad som ska hända med dem när de behöver samhällets omsorg. Oron är främst kopplad till mötet med vård- och omsorgspersonal inom exempelvis hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Personalens bemötande och kompetens är avgörande för att äldre hbtqi-personer ska känna sig trygga med att ta emot vård och omsorg och kunna vara sig själva. Upplevelserna av att växa upp i ett samhälle där det till stor del har varit omöjligt att leva öppet för den som inte är heterosexuell och cisperson har präglat hela livet. Det gäller även äldre som invandrat från länder där homosexualitet varit och ibland fortfarande är kriminaliserat.

Som ett resultat av Socialstyrelsens kartläggning har Socialstyrelsen på regeringens uppdrag i samverkan med kommuner och civilsamhälle tagit fram ett kunskapshöjande material om hbtqi-frågor för att höja kompetensen hos olika yrkesgrupper inom den kommunala hälso- och sjukvården och äldreomsorgen. Göteborgs Stad har varit delaktiga i arbetet genom medarbetare från äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen. Även HBTQ-Seniorerna inom RFSL Göteborg har deltagit i arbetet. Slutsatserna i rapporten och behovet av ett kunskapshöjande material ligger väl i linje med vad som tidigare har framkommit då Göteborgs Stad fört dialog med Göteborgs Stads HBTQI-råd om äldres livsvillkor i Göteborg.

Åtgärd

Socialstyrelsens kunskapshöjande material för att stärka hbtqi-kompetens inom kommunal vård och omsorg om äldre, ska implementeras i äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens samtliga verksamheter och i socialförvaltning Sydvästs särskilda boenden för äldre personer med beroendeproblematik

Ansvar: äldre samt vård- och omsorgsnämnden och socialnämnd Sydväst

Socialstyrelsens material består av en webbaserad utbildning som samtliga verksamheter inom äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen behöver ta del av. Även socialnämnd Sydvästs vård- och omsorgsboenden för äldre med beroendeproblematik, bör utgå från materialet i sitt arbete. Det är också viktigt att utbildningen följs upp med gemensamma reflektioner. Hur dessa reflektioner utformas behöver anpassas utifrån respektive

avdelnings arbetssätt och uppdrag. Både Socialstyrelsens utbildning och efterföljande reflektioner behöver genomföras regelbundet.

Fokusområde Stöd till individer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständiga liv och delta i samhället på lika villkor som andra. Det personliga stödet kan vara avgörande för den möjligheten. För att kunna leva ett så självständigt liv som möjligt behöver flera olika rättigheter införlivas. En av strategierna i Göteborgs Stads program för full delaktighet är att stadens verksamheter ska bemöta personer med funktionsnedsättning på ett normmedvetet sätt med individens behov i centrum.

För hbtqi-personer med funktionsnedsättningar kan det finnas hinder för att delta i samhället och leva ett jämlikt liv. Dubbla normbrott, otillgänglighet och kunskapsbrist är faktorer som bidrar till utanförskap och osynliggörande. Fördomar och stigma kring funktionsnedsättningar bidrar också till att individer med funktionsnedsättningar kan betraktas som asexuella. Detta får till följd att information om rättigheter, relationer och sexualitet ofta är otillgänglig för målgruppen. Att integrera ett hbtqi-perspektiv i stöd- och utbildningsmaterial anpassat för olika funktionsstödsgrupper, kan öka förutsättningarna för individer som identifierar sig som hbtqi eller funderar på sin identitet eller läggning, att få tillgång till och förstå information som är viktig för dem.

Åtgärder

Förvaltningen för funktionsstöd ska se över, revidera och utveckla befintligt utbildningsmaterial riktat till brukare, medarbetare och chefer för att säkerställa att det finns ett hbtqi-perspektiv

Ansvar: nämnden för funktionsstöd

Förvaltningen använder sig av olika stöd- och utbildningsmaterial, dels i kurser för brukare och deltagare i olika verksamheter, dels i utbildning för medarbetare. I utbildningsmaterial om normmedvetenhet finns ett hbtqi-perspektiv, men materialet behöver en översyn och anpassas till förvaltningens olika verksamheter för att så många som möjligt ska kunna ta del av det. Utbildningsprogram som riktar sig till deltagare i verksamheterna, exempelvis Viktig Intressant Person, VIP, kan också utvecklas till att inkludera ett hbtqi-perspektiv. Programmet består av gruppträffar med samtal om känslor, relationer och rättigheter.

Samtliga verksamheter inom förvaltningen för funktionsstöd ska få kunskap om och tillgång till utbildningsmaterial för att öka likvärdigheten över staden

Ansvar: nämnden för funktionsstöd

Det stöd- och utbildningsmaterial som finns inom förvaltningen används i stor utsträckning i vissa verksamheter, medan andra verksamheter saknar kunskap om vad som finns att tillgå. Det skiljer sig också mellan olika delar av staden. Förvaltningen behöver sprida anpassat material så att det kommer fler medarbetare och brukare till del.

Förvaltningen för funktionsstöd ska säkerställa att det finns möjlighet för den enskilde att vara öppen kring sin könsidentitet och/eller sexuella läggning om individen så önskar, under utredning av behov och vid genomförande av insatser

Ansvar: nämnden för funktionsstöd

För att kunna anpassa stödet efter individens egna preferenser och för att säkerställa att insatserna leder till ökad delaktighet och livskvalitet, behöver förvaltningen möjliggöra för individen att vara öppen kring sin könsidentitet och/eller sexuella läggning om individen så önskar. Detta behöver göras både under utredningsarbetet och vid genomförandet av insatser.

Fokusområde Medarbetare, kommunikation och kompetens

Göteborgs Stad är en av landets största arbetsplatser vilket innebär att många hbtqi-personer arbetar inom staden. Heteronormen och utsatthet kopplat till identiteten inom hbtqi-gruppen finns även inom arbetsplatsen. Även om staden har utvecklade rutiner - och från april 2026 kollektivavtal - för att hantera kränkande särbehandling och trakasserier finns det mer att göra för att förbättra livsvillkoren för alla medarbetare inom målgruppen. Undersökningar visar att allt färre personer vågar vara öppna på sina arbetsplatser.

Göteborgs Stad har sedan förlagan till West Pride genomfördes 2007 aktivt deltagit i och stöttat festivalen på ett flertal sätt. Som ett led i arbetet för de mänskliga rättigheterna och allas lika värde hissar Göteborgs Stad bland annat regnbågsflaggor, uppmärksammar hbtqi och normkritik genom en mångfald av aktiviteter i stadens verksamheter och medverkar i festivalens parad bakom banderollen Göteborg - en stad för alla. Kulturförvaltningen som samordnar stadens deltagande tar fram material om stadens hbtqi-arbete att dela ut i publika miljöer som ett sätt att upplysa om mänskliga rättigheter och likvärdig service. Hbtqi-kompetensen och förståelsen för varje individs rätt att fullt ut vara sig själv kan se olika ut över staden och påverkar därmed hbtqi-personers möjligheter att leva ett liv i öppenhet.

Mer än 200 programpunkter, flertalet seminarier och workshops, under West Pride möjliggör en värdefull plattform för lärande om hbtqi-personers livsvillkor, icke-diskriminering och mänskliga rättigheter. Även under övriga året finns det möjlighet att ta del av West Prides liksom andra hbtqi-föreningars och nätverks spetskompetens för att stärka stadens medarbetare och chefer i arbetet med att göra Göteborg till en stad för alla.

Åtgärder

Göteborgs Stads kommunikationsmaterial gällande stadens medverkan i West Pride ska översättas till fler språk

Ansvar: kulturnämnden

I kommunikationsmaterialet ingår bland annat informationsfoldrar och affischer. Affischen *Göteborg flaggar för allas lika värde* finns på svenska, engelska, finska, arabiska och somaliska. Foldern om Göteborgs Stads medverkan i West Pride, informerar om på vilket sätt staden arbetar mot fördomar och diskriminering under hela året. Foldern finns endast på svenska.

För att fler personer som är nya i Sverige, eller som av andra skäl talar andra språk än svenska, ska få information om stadens deltagande i festivalen behöver kommunikationsmaterialet finnas på fler språk. Affischen bör översättas till några av de vanligaste språken i Göteborg, och foldern bör översättas till samma språk som affischen. På så sätt kan fler som bor i eller besöker staden ta del av informationen. Enligt Göteborgs Stads riktlinje för kommunikation ska information vara tillgänglig, inkluderande och utgå från målgruppernas behov och förutsättningar. Kulturnämnden behöver därför anpassa kommunikationsmaterialet så att fler kan förstå och ta till sig innehållet.

För att fler av stadens medarbetare ska kunna ta del av seminarier under West Pride, ska kulturförvaltningen utreda förutsättningarna att i samverkan med West Pride spela in och erbjuda digitala seminarier

Ansvar: kulturnämnden

Sedan 2013 har stadens medarbetare genom en överenskommelse mellan Göteborgs Stad och de fackliga organisationerna rätt att kompetensutveckla sig genom deltagande i West Prides program på betald arbetstid. Detta under förutsättning att verksamheten så medger och att deltagandet beviljats av närmaste chef. Syftet är att stärka stadens medarbetare och chefer i arbetet med att göra Göteborg till en stad för alla.

På grund av olika uppdrag och förutsättningar är det inte möjligt för alla yrkesgrupper i staden att delta på arbetstid. För att underlätta för fler medarbetare att ta del av utbudet och få möjlighet till kompetensutveckling, ska kulturförvaltningen undersöka förutsättningarna att tillgängliggöra en del av de seminarier som erbjuds under West Pride digitalt. Genom denna utveckling skulle verksamheter kunna delta på distans eller titta på inspelade föreläsningar i efterhand.

Kommunstyrelsen ska, i samverkan med arbetstagarorganisationer och civilsamhällets organisationer, ta fram förslag på åtgärder som syftar till att skapa trygghet för anställda inom hbtqi-gruppen. Åtgärderna ska återrapporteras till kommunstyrelsen

Ansvar: kommunstyrelsen

Undersökningar visar att varannan hbtqi-person i Sverige har blivit mer orolig för att vara öppen på jobbet. Jämfört med de andra två storstäderna sticker området storgöteborg ut där flera personer upplever att det är svårt eller mycket svårt att vara öppen på jobbet. Eftersom Göteborgs Stad är en av de största arbetsgivarna i Sverige och i området är det en trend som staden behöver arbeta för att vända.